

Pràctiques 12. Nivell mitjà i superior

1. Endevina, endevinalla. De què hi parlem?

Tres vestits m'has de llevar
abans d'arribar-me a la pell:
el primer punxant-te els dits;
el segon foc encenent,
i el tercer que és la camisa,
amb un punt me l'hauràs tret.

Ben calenteta t'agrade,
i per fer-te passar el fred
a les brases em condemnes
per satisfer un gust teu.

2. Per l'octubre el temps renega? *Llard* és sinònim de...

1. Quan l'octubre és finit, mor la mosca i el mosquit.
2. Quan l'octubre va a la fi, tords i guatles són ací.
3. Quan l'octubre és a la fi, fes l'oli per amanir.
4. Per l'octubre, a pescar la llissa, a l'encesa i a la bolitxa.
5. Octubre, novembre, desembre, gener, febrer, març, abril, maig, juny, juliol, me'n vaig; adéu, agost i setembre, i adéu l'any, perquè me'n vaig.
6. Compra estores pel setembre, cera per l'octubre i llard pel novembre i aniràs bé sempre.
7. De l'abril al setembre navega sense témer, de l'octubre al març no vages a la mar.

3. Un sinònim d'aixoplugar-se és?

4. Al tort, a qui li falta un ull, se l'anomena...

5. De què hi parlem?

«Tinc un reveixí bastant inflammat, però m'agrada estirar-me'l, sempre estic tocant-me les ungles.»

6. Diem carrusel o...

7. «Anar al tall o al tall al tall» vol dir...

Ahir vaig anar a comprar pebrassos i la venedora i jo vam mantindre este diàleg:

—Vull que em pose els pebrassos xicotets i acassoladets.

—No puc, he d'anar al tall.

8. Ho dius així?

Esclafem ous, partim bajoques, trenquem nous, partim o trenquem ametles.

9. Véns o vens?

Pardalet, d'on véns?

De la muntanya, de la muntanya.

Pardalet, d'on véns?

De la muntanya, de vore el temps.

Quin temps fa?

Plou i neva, plou i neva.

Quin temps fa?

Plou i neva i nevarà.

Tocat la xina, xina xina,

Tocat la xina, xinainà,

Tocat la xina, xina xina,

Tocat la xina, xinainà.

10. Què hi canviaries?

Tens fret? Arrimat a la paret.

Tens calor? Arrimat al pastador.

11. Quins significats té «pirri» en estes exclamacions?

a) Quin pirri més ben fet!

b) Estic fins al pirri!

12. Els ciris de la Nit d'Ànimes s'anomenen de moltes maneres. Com els dieu vosaltres?

13. Què hi volem dir?

«Eres molt desentit, t'ho he dit moltes voltes, però no hi ha mans!»

14. «Fem foc o fugim»? Què creus que hi vol dir?

15. «No deixes sendes velles per novelles» és una crida a la prudència, a advertir dels perills que poden derivar-se de llançar-se temeràriament a situacions desconegudes. Però cada dita en té una altra que la contradiu, quina diries tu en este cas?

16. Com ho dius?

El conducte subterrani per on s'escorren les aigües residuals s'anomena...

17. Llig este paràgraf i tria les formes adequades de les dos que et proposem.

«Enguany ha **sigut/segut** un any especialment sec. Així és que benvinguda siga la **plutja/pluja**. Com vostés saben, la **plutja/pluja** és un **fenomen/fenòmen** atmosfèric que consistix en la precipitació de gotes d'aigua, provinent de la condensació del vapor d'aigua de **l'atmosfera/l'atmòsfera**.

18. Quina incoherència veus en la redacció d'estes dites?

Si vols saber qui és Joanet, donalí un carreguet.

Si vols saber com és el gatet, xafa-li el rabet.

Si vols saber qui és Joanet, **dóna-li** un carreguet.

Si vols saber com és el gatet, xafa-li el rabet.

19. 'Reptar'? Què creus que hi volem dir?

«L'han reptat i ara va més dret que un fus.»

20. A este text li falten els accents. Posa'ls-hi tu.

Llegim en el llibre *Magia per a un poble* de Francesc Gisbert que Tots Sants es una data que barreja dos conceptes, en aparença, antagonics. D'una banda, es el dia en que recordem els parents morts, i un dels dies mags en que les animes en pena poden fer de les seues. D'una altra banda, marca el començament dels rigors de l'hivern, i es el punt de partida per a moltes tasques hivernals: «Per novembre qui tinga llavor que sembre».

21. Què hi canviaries?

«Qui n' ampastre hem fet! Haurem d'esmenar-se molt en això.»

22. El femení d'escocés és...

La paraula 'xotis' —malgrat el seu caràcter aparentment castís— procedix de l'alemany *schottisch*, que significa escocés i es diu d'esta manera perquè a Viena es creia que l'origen d'este ball era una antiga dansa.....

23. Com ho diries en valencià?

«Quizá haya enemigos de mis opiniones, pero yo mismo, si espero un rato, puedo ser también enemigo de mis opiniones.»

Jorge Luis Borges

24. Acatxar, ajupir, aponar-se. Quina usaries en estos exemples?

Va el cap i no digué res.
S'.....en la butaca i es posà a llegir.

25. Compost o composat?

«El taller estarà per una xarrada sobre *Slow Fashion* o moda ètica, que planteja les idees del comerç just al món de la moda, centrant-se en la reutilització i la sostenibilitat.»

26. De què hi parlem?

La menjada a l'aire lliure amb provisions ja preparades, generalment en una excursió, s'anomena...

27. Piloter, pilotari? Completa.

La persona que fa pilotes o que en ven és un

Un jugador de pilota és un o

28. Repassa estos embarbussaments o travallengües.

En cap cap cap el què cap en este cap.

Pare, un haca la he treta, l'atra la trac?

La tinc pels pels.

Un plat pla, blau clar, ple de pebre negre està.

29. Detecta l'error.

Un *gafarró*, a banda de ser una au, és un xiquet menut i molt espabilat.

30. «Pixar fora rogle» vol dir...

«En este món hi ha hòmens, homenets, xiconiuos, pixarogles i cagamandúrries.»

31. Què canviaries en esta informació?

Quin és l'orige de la commemoració de la festa de Sant Donís?

N'hi ha diversos relats, però pot ser aquell que té més credibilitat és el que ens conta que era tradicional en la festa de Sant Donís —dia en que es commemora l'entrada de Jaume I en la ciutat de València— que es disparaven coets i traques. L'arribada dels Borbons comportà la prohibició de qualsevol manifestació que exterioritzara el sentiment particular del poble valencià i prohibiren que se celebrara esta diada.

Aleshores, els mestres sucres valencians començaren a elaborar uns dolços amb les formes dels coets (piuletetes i tronadors) que es disparaven aquell dia i que tenien formes que recordaven els òrguens sexuals masculí i femení, lligats a rituals ancestrals de fertilitat. Al costat d'estes peces, amb pasta de massapà, es feen dolços que simulaven fruites i hortalisses de l'exhuberant horta valenciana, que enllaça amb una altra tradició que conta que els moros valencians regalaren a la reina Violant, esposa del Conqueridor, les millors hortalisses i fruites que es produïen en els seus horts, just el dia de la seua entrada a València.

32. Què creus que vol dir «fer la palometa»? T'hi ajudem amb exemples:

- a) Miquel sempre va fent la palometa al voltant de Lluís. Alguna cosa vol.
- b) Una de les coses que més em molesten quan porte el cotxe és dur algun cicliste fent la palometa davant de mi.

33. La cara principal d'un edifici s'anomena...

34. Pots completar?

Barastell, ferrabràs i ravatxol són denominacions que apliquem a vius o rebels que fan maleses o mali.....s.

35. Com traduiries este paràgraf?

«La Ruta de la Salud continuará la semana que viene por Cheste, donde estará el próximo lunes 6 de octubre, y por Yátova, el martes, ambas en la comarca de L´Hoya de Bunyol. Alfauir, en la comarca de La Safor, acogerá el miércoles esta ruta.»

36. Quan traduisques, atenció als relatius i els complements directes.

En los seis municipios por los que ya ha pasado la ruta, se han atendido a más de 500 personas, que han podido hacerse pruebas como espirometrías y cooximetrías, audiometrías, electrocardiogramas, tensión ocular, revisión bucodental, toma de tensión y glucosa, masa corporal y ejercicio físico.

37. En les dites del mes de novembre hi ha paraules marcades. Quins en serien sinònims?

Els arbres de pinyol, pel novembre s'enterren i pel maig ixen al sol.

Novembre acabat, hivern començat.

Novembre i febrer són **marit i muller**.

Novembre, mes de castanyes, **nous**, olives i creïlles.

Pluges de novembre omplin els barrals i curen tots els mals.

Sol pel novembre i abril plujós, estiu calorós.

38. Saps quin és el paragentilici que s'aplica als habitants d'Ontinyent?

39. Com puntuaries?

Javier Berraondo pneumòleg de l'Hospital General assenyala que l'equip de pneumologia està arreplegant dades per a analitzar-les i fer-ne un estudi «Estem veient població general gent sana no pacients o persones hospitalitzades per la qual cosa podem analitzar la prevalença de la malaltia pulmonar no diagnosticada»

40. «Pegar un gambo» significa...

41. Matisem un poc

Si llevem els cucs (de les plantes) el que fem és descucar.
Si desgruguem, el que fem és llevar les grugues (de les plantes).

Recorda que una gruga no és un cuc, és una d'un insecte.

42. Com ho dius?

Socarrar, especialment passar per la flama (la carn d'un animal) per a llevar-li el pèl o el plomissó abans de guisar-lo.

43. Garbelles?

A tots ens agrada no fer la faena debades i si fem açò garbellem...

44. Com ho diries?

El dia nuvolós enganya al/el peresós.

45. Templat és sinònim de...

«Tan templat que és eixe xic, festeja amb una xica més lletja que un pecat, i és que "sempre hi ha ulls que s'enamoren de lleganyes".»

46. Mentida o...

Dius més mentides que alenes i alenes més que un porc.
Xarres més que alenes i alenes més que un porc.

47. Fraula o...?

Fraula ha sigut una forma tradicional valenciana. Sembla que el mot 'fraula' prové del llatí *fragula*, diminutiu de fraga; i este de l'ètim *fragum*, «fragant». Aleshores, fraula ens remetria a fragant, que és una característica ben notable de les autèntiques fraules, altrament dites

48. Quin verb uses per a esta acció?

Esclafar (el raïm), per a fer eixir el most, posant els peus damunt i movent-los reiteradament.

49. «Això no demana pa» vol dir...

- a) que és molt bo i molt fàcil
- b) que no fa gasto, no ocupa lloc, no molesta, no requerix atenció especial
- c) que requerix moltes atencions

50. Repassa estes frases.

Estic rebentada, me patejat mig centre històric.
Si acave de llavar l'escala no m'agrada que la pategen.
S'ha patejat l'herència en quatre dies, te la mà foradada.

51. Asclar? Què hi volem dir?

- a) Pel teu cos corre menys sang que aigua per una séquia *asclà* (asclada).
- b) A son pare se li ha fet de nit i li ha asclat la cara.

52. En esta indumentària s'ha colat una paraula que no hi pertany.

Indumentària tradicional valenciana: saragüells, camisa, calçons, armilla, mocador, capell, calces, corretja, espartenyas, negrilles, guardapeus, lligacama, gipó, mantellina, jupa i jupetí, rodina, mançanetes, taps i mantes morellanes.

53. Topar o...

Si arriba a ser un bou et topa, series capaç d'anar a la mar i no trobar-hi aigua.

54. Ho sabies?

El vitet és una varietat de la El fruit del vitet és prim i allargar en forma de corn, i molt coent.

55. Dematí o...

La magrana dematí or, a migdia plata i de nit mata.

56. El malastruc és qui porta desgràcia. I si és ella, li diem...

57. Què enteneu si dic...

«Esta xiqueta ja va traient (o traent) favetes de l'olla.»

58. Què corregiries d'esta informació?

D'on ve el nom País Valencià?

«Hi ha molt de desconeixement entorn del terme País Valencià: El terme no ve de l'esquerra, ni de la República, ni de Blasco, si no de la dreta regional. Amb motiu de l'Exposició Regional de València de 1909, allò de regió no va assentar bé, perquè regió depèn d'alguna cosa superior. En la monarquia s'hi parlava però no es feia res. Quan va arribar la República i es va crear la dreta regional, amb Luis Lucía, Emilio Attard, mon pare i altres, es va plantejar com anomenar el Regne de València, regne que ja no existia. Llavors eixa dreta es va decantar per País Valencià, després d'un estudi del senyor Felip Mateu i Llopis que es va salvar del saqueig de ma casa en 1936 i jo he donat a la Biblioteca Valenciana. Hi havia antecedents en el segle XVIII, en la Societat Econòmica d'Amics del País o en la crònica de naumàquia. Es va acceptar esta denominació, però quan va acabar la Guerra Civil, en les ràdios i els periòdics sempre deien "Levante espanyol" o "Levante feliç". Els qui no eren franquistes, els d'esquerres, van fer llavors bo el terme País Valencià. I com sol pasar, és suficient que un partit adopte un nom o una bandera perquè un altre vullga el contrari.»

Sobre l'autor: Pere Maria Orts és historiador, mecenes, col·leccionista d'art, acadèmic i expert en heràldica i genealogia. Atresora, amb tota probabilitat, el nombre més gran de distincions de la Generalitat i altres institucions valencianes.

59. Qui intervé en assumptes aliens, especialment per a dirigir-los segons la pròpia voluntat, és un...

60. «Eduard em fa massa la rosca!» Què hi volem dir?

61. *Estornut?

Marina estornuda tres voltes, jo li dic «Jesús», i al quart estornut li dic: «Busca't un criat».

Ella em contesta: «I a tu que et pague qui t'haja llogat».

62. Esmolador o l'afilador. Repassa la informació.

Amb la precarietat laboral, l'esmolador ha tornat a patejar-se els carrers, actualment amb furgoneta i megafonia, i abans amb bicicleta o motocicleta. Quan jo era menuda, duien la mola com si fóra un carret amb una sola roda, una flauta plana feta de fusta o un xiulet, i que pel so tan característic, les dones sabien que tenien que traure els ganivets i les tisores a esmolar.

63. Què hi volem dir?

- a) Quants en manté (o en cria la farina) i ella fina que fina. / A quants alimenta la farina i ella fina que fina.
- b) De forment ni un gra!

64. D'ací no res tindrem les taronges i les aranges en el seu punt. Per cert, com anomenes la flor del taronger? Dius aranja o aranges?

65. Què canviaries d'este titular de premsa.

«El diumenge recordarem de nou als brigadistes internacionals soterrats al cementeri municipal de Benissa»

66. Com dius 'albergina'?

«Mai de bona carabassa es pot fer bona albergina.»

67. Ens estos fruits de tardor n'hi ha un que s'anomena de dos maneres. Quin és?

peres, prunes, magranes, gínjols, arboços, raïm, bellotes, ametles, anous, codonys, sorolles, taronges, aranges, castanyes, aglans, figues, mandarines, pomes, avellanes, moniatos, caquis, carabasses, xirimoies, bolets...

68. Saps diferenciar entre el son i la son?

La iaia cantà un bressol
i el mon sancer es parà;
ella feia que la son
a poc a poc t'anara entrant
amb la dolçor del seu so.

Pep Català

69. Com acabes la cançó?

Carabassa m'han donat, me l'agafe per meló, més m'estime un meló que casar-me amb un.....

70. Cadascú o.....

Si trenquem palletes amb algú diem: «Cadascú en sa casa i Déu en la de tots, perquè cadascú a sa casa sap on es penja el cressol».

71. Què creus que vol dir esta dita?

«A l'arbre caigut, tots li fan llenya»

72. Com ho diries en valencià?

Dos equipos especializados en rescate de víctimas en accidentes de tráfico del Consorcio Provincial de Bomberos de Valencia representan desde hoy y hasta el domingo a la institución provincial.

73, Detecta l'error.

De mica en mica, s'ompli la pica, i de gota en gota, s'ompli la bota.

74. Puntuaries així este text?

Els equips del Consorci pertanyen a la zona 4 (Gandia) i zona 3 (Catarroja). Vicente Sala com a comandament, Pedro Barranco com a sanitari, i Sergio Gascó, José Juan Pastor, Óscar Enguix i Miguel Granell com a equip tècnic, conformen l'equip de la zona 4. Francisco Javier Soler com a cap, Sandra Mars de sanitària i Juan José Martín, Antonio Boti, Victor Porras i Joan Miquel Gómez, com a equip tècnic, conformen l'equip de la zona 3.

75. Afartar, rebentar, enganyar el cos? Què creus que hi volem dir?

«Si ens afartem en un dinar perquè mengem massa i tenim la sensació que rebentarem com una cigala, haurem d'enganyar el cos la proxima volta, no creieu?»

76. Quan per l'erosió o qualsevol altre motiu es fa un forat natural a la pedra i s'ompli d'aigua quan plou, l'anomenem...

77. Entre estes dites hi ha una paraula sinònima de «rusc». Quina és?

«Les cabres, pels seus pecats, duen el genolls pelats.»
«Beata bruixa, que amaga el peu i trau la cuixa.»
«Fa més qui vol que qui pot.»
«S'ho menjà com si foren bresques.»

78. De què hi parlem?

Recipient d'espart o de palma, d'un metre a vuit pams de llargària, que forma bossa a cadascun dels dos extrems, i serveix, posat de través damunt una bístia, per a transportar les coses més diverses, com fruita, verdures, aviram, terra, herba, fems, etc.; en castellà, *serón*.

79. Quina dita parla d'aprofitar l'oci?

Si li ho contes a eixe/a només ho sabran dos: els vius i els morts!
Si vols que no ho sàpia ningú, no ho digues (a ningú).
Per a una que me'n toca fins a la soca.
Cada mussol a la seua olivera.

80. Què és un 'colpet'?

—Vols una cassalleta o un colpet d'herber?.

—No, dóna'm un got d'aigua que l'aigua fa la vista clara.

81. De què hi parlem?

a) Línia o pla que limita dues propietats contigües.

b) Paret que separa dues cases.

82. Sinònims de 'deturpar' són...

Segons Eugeni S. Reig, *menfot* és la grafia aglutinada de «me'n fot» i és la paraula ben formada. *Meninfot* és una variant formal deturpada pròpia de la comarca de l'Horta de València. La paraula *menfotisme* la trobem en el DIEC, tant en la primera edició com en la segona i, per tant, és la forma normativa des de l'any 1995.

Considere que *menfot* i *menfotisme* haurien de ser formes principals i deixarem *meninfot* i *meninfotisme* –amb la marca de col·loquial– com a secundàries.

83. Són equivalents?

jovençol, jovencell, joveneu, ,jovenel·lo.

84. Busca els sinònims.

estralejar, ometre, cometre, reprendre, renegar, incloure, bonegar, aclarir, destralejar, esmentar, esclafir

85. Bota o bóta? Ossos o óssos?

La bota malaia és un instrument de tortura en forma de bóta de fusta que té un mecanisme que fa que el peu del torturat haja de suportar una pressió molt forta que va augmentant de manera gradual i acaba fent que es trenquen tots els ossos del peu, cosa que provoca uns dolors terribles.

86. Què significa 'genuïtat'?

87. Com ho dius?

La és una denominació molt utilitzada en informàtica. Es tracta d'un component d'una interfície gràfica d'usuari que normalment apareix en la pantalla de l'ordinador com una fila o una columna que conté diversos botons que, quan es toquen, activen determinades funcions d'una aplicació.

88. 'Regall' vol dir...

La gota xinesa és un mètode de tortura que consisteix en immobilitzar la persona torturada, gitada de panxa en amunt, de manera que cada pocs segons li cau una gota d'aigua freda al front. La deixen així tot el temps que calga, lligada, sense donar-li ni menjar ni beure. La gota d'aigua no la deixa dormir. Té set, l'aigua li regalla pel front però no pot beure. El torturat es torna boig i acaba morint d'un atac al cor.

89. Veluté, *velouté*. De què hi parlem?

La *veluté* és una salsa que es fa exactament igual que la....., però en lloc de llet s'hi posa caldo de verdura, de peix o de carn.

90. Detecta l'error.

L'americana de franela es diu blazer.

91. Quin refrany creus que el podem relacionar amb la paraula 'tastaolletes'?

Qui sembla, recull.
Robar a lladres no és pecat.
Qui té ofici, té beneficis.
Home de molts oficis, pocs beneficis.
Qui més té, més vol.

91. Saps sinònims de 'cantell'?

Ex. Vols un cantellet de formatge?

92. Com li dius al fesol de la peladilla (*pelaila*)?

93. Sabies que...

la tavella, a banda de ser la baina d'un llegum és un tendre.

94. Sinònims a la carta. Quants en coneixes?

villamarquí / filaberquí, belaberquí
brisca / bescambrilla
paravent / biombo, mampara
birbar / eixarcolar
bitla / birla, bitlla (joc de bitles)
al comptat / bitllo-bitllo, trinco-trinco
vitet / bitxo, ditet, pebrera, coralet
estràbic / guerxo
blanc / rodella, fitó
brandar / brandir
llamàntol / llobregant
boicotejar / boicotar
boig / foll, guillat, grillat, orat, dement, alienat
pic i pala / bòlit
betlem / pesebre

95. Com li dius al fesol de desfer?

96. Què vol dir «fer bondat»?

Exemple: Passa-t'ho molt bé, però fes bondat!

97. Si vas al metge a fer-te una revisió, el que et fan és una revisió...

98. Repassa este comentari.

Tal dia com huí, dia 14 d'Octubre, a l'any 1957, València va patir una de les majors catàstrofes de la seua història: el Riu Túria es va desbordar i moriren quasi un centenar de persones, a més de nombrosos danys.

99. Com li dius a la pell de la cansalada?

100. Podries completar el que hem escrit davall?

Les mentires tenen les cames (o les potes) curtes, i és que abans s'agarra a un que a un

101. De quina ciutat parla Pep Gimeno?

Jo vinc de la Costera,
del poble dels socarrats,
d'allà on renaix de les cendres
el meu País Valencià.

(Pep Gimeno, *Botifarra*)

102. Qui mira contra el govern és...

103. Si no vas a treballar o a classe perquè fas una «pillaeta», fas fugina o...

104. «Fas cara de recremat»? De quina altra manera ho dius?

105. Dius *t'enjunes?

Exemple: No s'enjunta en cap colla, és molt estrany i desapegat.

106. *Tocateja? Com ho dius?

M'agrada pagar a perquè qui paga descansa i qui cobra més.

107. De què parlem si diem...

verderol, pinsà, gafarró, paixarell, agró, trençalòs, fotja, polla d'aigua, grua

108. Per a fer por als xiquets i que es portaren bé, els adults recorrien al moro Mussa i al fantasma imaginari...

Xiquet, hauràs de dormir
que el moro Mussa vindrà
i si et veu despert ací,
dins d'un sac et portarà
a ca l'home del sagí.

Pep Català

109. Tio o oncle i «quedar-se per a tio».

Els fills dels cosins germans són cosins primers, i els pares són tios segons. I què vol dir «quedar-se per a tio»?

110. Al fet de prendre terra, una nau, una aeronau o una au, li diem...

111. Què canviaries d'esta frase?

Crec que tots tenim que jugar amb les mateixes regles; per exemple, hi ha que complir els drets humans i laborals.

112. Saps d'on ve l'expressió «tindre més moral que l'Alcoià»?

113. «Cap o tros de suro o tros de soca» diem a qui...

no és espavilat, babau, que li costa entendre

114. Quina seria l'equivalent valenciana de la dita «Este huevo pide sal».

115. Sobre estimar. Com ho diries?

M'estime més al/el meu gos acollit que no un de raça.
Ella estima al/el seu company de treball.

116. Ficar i posar. Completa.

Fica la compra a la nevera i els papers damunt la taula.
Posa'm 2 kg de tomaques ime'ls en esta bossa.

117. Què corregiries d'esta cançó?

«Ta uela va a missa, no porta camisa; si porta o no em porta, a tu res t'importa.»

118. Desperdigolat-ada o.....

«Quan anem d'excursió sempre acabem desperdigolats. Uns per la drecera i els altres pel camí, cada u (o cadascú) a la seua.

119. Quina triaries?

- a) A ma casa mane jo lo que passa és que ningú en creu.
- b) A ma casa mane jo, el que passa és què ningú em creu.
- c) A ma casa mane jo, el que passa és que no em creu ningú.
- d) A ma casa mane jo, el que passa és que ningú no em creu.

120. Escarnir vol dir...

Des de fa mesos escarnixen el professorat. Qui escarnix, el dimoni seguix.

121. Calitja o...

Encara és de matí
i el sol ja pica.
Què serà en tocar les dotze,
que ja calitja.

Cançó de trilla

122. Quant o quan?

Qui guarda té, menja vol.

123. Els atifells podien ser de...

Arròs de putxero, arròs d'olla

Putxero és un col·loquialisme per a referir-se a l'olla de carn, verdures i cigrons i creïlles. L'atifell on es cuina és una olla. Als pobles de la serra de la Calderona diuen «olla» a un arròs que es cuina amb verdures, llegums i diferents carns i embotits. Si este arròs es fa per a molts durant una festa, es diu caldera, caldereta.

124. Com ho diries?

«Han expulsat al/el Sr. Torrente», afirma la Sra. Oltra sobre l'acomiadament del policia que escortava el president de la Generalitat.

125. Quina frase no té res a vore amb les altres?

Està mort de fam.
Està famolenc.
Està afamat.
És un mort de fam.

126. Hi veus la diferència?

Quantes coses has vist hui?
Quantes coses que has vist hui!

127. De quina altra manera diries les paraules subratllades?

Eugeni S. Reig, en un aclaridor article, publicat en *Infomigjorn*, diu:

«La paraula *pata* és molt antiga en valencià. Ja la trobem en el *Thesaurus Puerilis* d'Onofre Pou. És, **doncs**, una paraula que **emprem** des de fa cinc-cents anys o més. L'emprem actualment per a denominar les extremitats dels animals **per als que** no usem ni peu ni pota. Un ànec, un fardatxo, una gallina, una mosca, un pardalet o una sargantana, per exemple, tenen pates». I **afegix**: «Per als valencians, la paraula pota ha tingut sempre **només** el significat que li assigna Francesc Ferrer Pastor en el seu *Diccionari general*: 'Peu de la bèstia equina, bovina, etc.'».

128. De què parlem en el comentari següent?

El plat fondo amb un entrant semicircular en la vora, que usaven els barbers antigament per a arremullar la barba, s'anomena...

129. Què volem dir quan diem: «És un esguit de bací»

130. «Duc tot el dia pegant-li i encara no he tret la lloca del favar.» «No trac la mà del carabassí!» signifiquen.....

131. Taratot, trompellot, tarambana, etc., significa...

132. Res, no res, no-res?

Això esta fet!
Això està fet amb una maneta!
Això està fet en un bufit!
Això està fet en un res!
No tinc res a dir.

133. Què ha fet una persona quan li diuen açò:

«Bon profit, porc fotut. I a l'altra, no sigues tan brut!»

134. Què hi falta?

Part de baix d'una porta, contraposada a la llinda: anava a entrar a l'habitació però es va aturar just al de la porta.

135. Saps què significa la càngola o cànguela?

f

136. Sobre carca i carcamal. Què hi corregiries?

«N'hi ha molta gent que pensa que carcamal és un vell i no és així, el carcamal és un inútil. El problema és que sovint tractem els vells com a carcamals i no sempre ho són. Hi ha molts joves més carcamals que els vells. No té res que vore amb carca, que ve de carlí, i que vol dir conservador, amb idees de l'antic règim.»

Text basat en un comentari de Joaquim Dolç en les xarxes socials

137. Com ho escriuries?

«Alabat ruc que a vendre't el duc.»

138. Què vol dir averany?

«Fas cara d'ou bollit» o «Fas cara de pomes agres» indica que la persona està de mal averany, triada, sosa, desmotivada, entravessada, no estar aplomada...

139. De quina altra manera diries: «No ens queixem d'este senyor, no ens en vinga un altre pitjor».

140. Com ho escriuries?

Quan algú va vestit de manera estrafalària i poc favoridora diguem que va malfarjat o coent.

141. Què corregiries d'este diàleg?

—Ja fa molts anys que no menje allipebre!

—Mmm, què bo, la boca se me fa aigua i les dents llargues!

142. Busca la incoherència.

L'alcaldeessa ha afirmat que esta situació també afecta els vianants i als conductors de vehicles.

143. A orri? Què creus que vol dir?

- a) en gran abundància, a granel
- b) estalviar a muntó

144. Llàntia, làmpada i expressió.

A banda de poder encendre una llàntia, tenim l'expressió «estar guardant la llàntia», que significa...

145. Si demanem almoïna, el que fem és captar. I qui demana s'anomena...

146. Quina paraula usaries per a completar esta dita?

A la no vages si no tens diners, que voràs moltes coses i no et compraràs res.

147. Pots completar?

Si diem que algú és un gavatx o una gavatxa, fem referència als i les

148. Què significa la paraula 'tenoreta'?

149. Com ho dius?

El dolç de forma més o menys cilíndrica farcit de crema, fregit i recobert amb sucre s'anomena xuixo o

150. Com dius esta dita?

«Uns naixen amb estrella i uns altres amb esquella»

151. Com dius a l'estri de fer punta al llapis?

152. La menja?

«No hi havia festa digna sense unes bones menges, uns bons vins i una bona dosi d'erotisme.»

Sí, el menjar molt suculent l'anomenen menja, plural: menges.

153. Esport o deport?

La recreació, la diversió, un esbarjo, etc., s'anomena...

154. Saps diferenciar entre runa i ruïna?

Una és el conjunt de les pedres, trossos de guix i ciment, ferros i altres materials que queden quan s'ha ensorrat una casa o un edifici, i les són les restes d'un edifici o una ciutat que s'ha ensorrat o que es conserva en molt mal estat.

155. Quines paraules corresponen a les definicions següents?

L'acció de citar, de requerir una persona perquè es presente en un lloc, en una data i a una hora determinats, especialment quan es tracta d'una orde de compareixença emanada d'una autoritat, s'anomena...

L'acció d'assenyalar dia, hora i lloc per a trobar-se dos o més persones, s'anomena...

156. No és el mateix pelegrí que peregrí.

Una persona que per fe i devoció fa un viatge a una església o a un lloc sagrat, és un.....

I vol dir que és rar i es veu poques vegades.

157. Amb què tapem una olla perquè bulla abans, amb una tapa o una tapadora?

158. Què fem amb la tovallola, ens assequem o ens eixuguem les mans?

Ens les eixuguem, perquè el verb 'assecar' significa traure la humitat d'una cosa que per si sola ja en té, com per exemple un rierol o una font; en canvi, 'eixugar' fa referència a traure la humitat a una cosa mullada, com ara les mans, la cara o la roba.